

ОСВІТА

СЕКТОРАЛЬНА СТРАТЕГІЯ

Розроблено Асоціацією міст України

Підготовлено в рамках Проекту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України впроваджує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

Контакти:

Людмила Мозгова
аналітик з питань освіти Центру аналізу та розробки законодавства Асоціації міст України

тел. (044) 486-30-82
електронна пошта: mozgova@auc.org.ua
www.auc.org.ua

Інформацію та матеріали, що містяться у виданні, дозволяється вільно копіювати, перевидавати й розповсюджувати по всій території України всіма способами, якщо це робиться безоплатно для кінцевого споживача. Посилання на Асоціацію міст України обов'язкове.

ОСВІТА

Освіта була і залишається однією з пріоритетних галузей у системі державотворення, оскільки є соціальним інститутом, що викликаний потребами суспільства формувати певні компетентності, готувати нові покоління до життя, суб'єктів соціальної дії для вирішення економічних, соціальних, культурних проблем, актуальних для людства.

В Україні освіта поділяється на дошкільну, загальну середню, позашкільну, професійно-технічну, вищу та післядипломну. Освітні послуги надаються в державних, комунальних та приватних навчальних закладах. Міністерство освіти

і науки України формує державну політику в галузі: визначає її основну стратегію розвитку, розробляє та затверджує державні стандарти освіти, навчальні плани, подає бюджетні пропозиції Міністерству фінансів України про потреби у фінансуванні галузі. Органи місцевого самоврядування забезпечують надання дошкільних та позашкільних освітніх послуг представникам своїх громад, здійснюють заходи щодо утримання загальноосвітніх навчальних закладів, встановлюють на місцевому рівні доплати та надбавки педагогічним працівникам, сприяють підтримці обдарованих дітей.

ПРОБЛЕМИ

- Зміна філософії надання освітніх послуг, орієнтованих на потреби замовників та споживачів – значить дітей та батьків.
- Оновлення змісту освіти, його спрямування на формування компетентностей учнів, тобто практично зорієнтованого на саме життя та потреби дитини.
- Забезпечення висококваліфікованими кадрами, здатними бути фасилітаторами навчання, успішно проходити сертифікацію.
- Подолання проблеми «старіння» педагогічних кадрів.
- Оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів.
- забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям із особливими потребами та дітям із різних регіонів проживання, зокрема сільських.
- Розбудови освітнього простору для розвитку учнів, забезпечення умов для їх профільного та професійного навчання.
- Пошук форм забезпечення психологічного комфорту в навчальних закладах.
- Забезпечення принципу «відкритості та прозорості» у діяльності навчальних закладів, зокрема фінансовій; знищення практики збору неофіційних грошових внесків; запровадження вільного та конфіденційного доступу батьків до інформації про навчання та розвиток їхніх дітей.
- Створення механізму неупереджених моніторингових досліджень задоволення споживачів наданими їм освітніми послугами.
- Створення умов у муніципалітетах для реалізації дитячих проектів «Дитина в місті/селищі/селі».
- Забезпечення умов для освіти впродовж життя кожному члену територіальної громади.

БАЧЕННЯ

Створити умови, за яких діти зможуть повною мірою реалізувати свої здібності, отримають знання і професійну орієнтацію, необхідні для швидкої інтеграції в економічний розвиток громад.

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

Стратегічна ціль № 1

Формування успішного компетентного учня-випускника навчальних закладів шляхом удосконалення змісту освіти; підготовки педагогів-новаторів, педагогів-фасилітаторів для роботи з учнями; створення навчального середовища для здобуття профільної/професійної підготовки в старшій школі та надання якісних освітніх послуг.

1.1

Закріпити в Законі нові норми та правила функціонування галузі освіти.

Унормувати правила функціонування галузі, визначити основні форми здобуття освіти, закріпити норму «освіта протягом життя», закласти вимоги до державного стандарту освіти.

1.2

Модернізувати зміст освіти.

Осучаснити навчальні програми та підходи, їх пристосувати до життєвих потреб, спростити, при цьому спрямувати на формування свідомої особистості, здатної знайти вихід та сформулювати власну думку, відстояти її в дискусії, що сприятиме формуванню компетентності учня-випускника.

1.3

Оптимізувати мережу закладів, що надають освітні послуги.

Розробити інвестиційний проект оптимізації надання освітніх послуг у громаді.

1.4

Створити навчальне середовище, що сприятиме успіхам вихованців.

Впровадити елементи профільної/професійної освіти в загальну середню освіту – випуск зі школи з професійною спеціальністю, що створить умови для вдалого вибору майбутньої професії, успішної реалізації випускників у суспільстві, їхній адаптації та принесе користь територіальним громадам.

1.5

Оновити педагогічні кадри.

Запровадити систему призначення педагогів за конкурсом, стимулювання педагогів за результатами атестації, запровадження ефективної системи професійного розвитку педагогічних кадрів та навчання у колег-новаторів, що створить умови для успішного проходження атестації та сертифікації педагогів, стимулюватиме високу якість самоосвітньої діяльності вчителів, а отже, сприятиме формуванню високопрофесійного педагогічного середовища.

Стратегічна ціль № 2

Забезпечення умов для інтелектуального, психологічного та фізичного комфорту перебування дитини у навчальному закладі.

2.1

Чітко визначити повноваження держави та муніципалітетів в управлінні навчальними закладами.

Запровадити чіткий розподіл повноважень між державою та органами місцевого самоврядування щодо управління освітою, що спростить процедуру оптимізації навчальних закладів, зменшить бюрократичні бар'єри через надання органам місцевого самоврядування автономії в управлінні комунальними закладами освіти та сприятиме оперативному вирішенню актуальних проблем навчальних закладів.

2.2

Забезпечити фізичну доступність до якісних освітніх послуг.

Провести оптимізацію мережі навчальних закладів із урахуванням потреб громад на основі освітніх округів, що повною мірою забезпечить потребу в одержанні доступних та якісних освітніх послуг учням незалежно від регіону їхнього проживання та географічного розташування навчального закладу.

2.3

Створити зручні умови для надання якісних освітніх послуг.

Фінансувати делеговані повноваження (державного освітнього стандарту) у повному обсязі державою з урахуванням нових соціальних нормативів, забезпечення матеріально-технічних потреб навчальних закладів органами місцевого самоврядування, додаткових освітніх послуг батьками (у частині послуг, що виходять за межі встановленого стандарту), що сприятиме раціональному залученню ресурсів, ліквідує практику збору неофіційних грошових та матеріальних внесків, тінізації видатків та приховування батьківських доплат, сприятиме різномічному розвитку дітей, забезпечить надання якісних освітніх послуг, комфортні умови перебування дітей у навчальних закладах, посилить контроль із боку батьків за змістом освіти, яку здобуватимуть діти.

2.4

Оновити матеріально-технічну та навчальну базу закладів освіти.

Створити матеріально-технічні умови під забезпечення якості освіти (технічна складова: оснащення кабінетів, підключення до швидкісного Інтернету, зокрема у сільській місцевості, обладнання вбиралень, прилаштування навчальних закладів для дітей із особливими потребами, бібліотечних центрів тощо), що сприятиме комфортному перебуванню учнів у навчальних закладах, підвищить практичне оволодіння освітніми компетентностями, забезпечить рівні умови для навчання дітей із різними потребами.

2.5

Забезпечити психологічний комфорт дітям у навчальних закладах та в цілому на території проживання громад.

Створити ситуації «успіху», розвивати критичне мислення школярів, запровадити ділові ігри, що формуватимуть громадські компетентності вихованців; запровадити вільний та конфіденційний доступ батьків до інформації про навчання та розвиток їхніх дітей; сприяти реалізації проекту «Дитина в місті/селищі/селі».

Стратегічна ціль № 3

Запровадження практики гарантування якості освіти шляхом уведення ефективної системи контролю в освіті, в тому числі шляхом долучення безпосереднього споживача/замовника послуг – учнів/батьків.

3.1

Сформувати свідомий інтерес у дітей до навчання за принципами «граючись, навчаюсь», зв'язку навчання з життям.

Створити умови для формування в учнів позитивного ставлення до навчального процесу, ввести цей показник до критеріїв оцінки діяльності навчального закладу (змістовна та психологічна сторони навчального процесу), що забезпечить успішне формування компетентностей школярів, їхню адаптованість до життя та сприятиме створенню позитивного іміджу навчальних закладів.

3.2

Запровадити громадську оцінку якості освітніх послуг у закладах.

Удосконалити методику атестації навчальних закладів, запровадити оцінку якості освітніх послуг замовником та споживачем – батьками та учнями, що забезпечить формування прозорої оцінки наданих освітніх послуг, сприятиме об'єктивній атестації навчальних закладів та впровадженню громадського врядування.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

- Випускник школи – успішна, компетентна, всебічно обдарована особистість, громадянин-патріот України, лідер, здатний до діалогу, має чіткі уявлення про свої плани на професійне та особисте майбутнє.
- Педагогічні працівники – високопрофесійні фахівці, які шляхом самоосвітньої діяльності удосконалюють власну педагогічну майстерність, успішно проходять атестацію та сертифікацію, долучаються до експериментальної та інноваційної діяльності.
- Мережа навчальних закладів забезпечує повною мірою потреби громади у якісних освітніх послугах, у тому числі позашкільної освіти.
- Створені умови для здобуття старшокласниками якісної профільної або професійної освіти.
- Забезпечено зручне перебування дітей у школах для їх інтелектуального, психологічного та фізичного комфорту.
- Забезпечено ефективний контроль якості надання освітніх послуг, їх оцінку споживачем та замовником (старшокласниками та батьками).

СПРИЯТЛИВІ ФАКТОРИ

- Європейські зобов'язання України.
- Демократичний державний лад, сприятливий для розвитку місцевого самоврядування.
- Активність громадянського суспільства в стосунках із владою.
- Позитивне ставлення Президента до розвитку місцевого самоврядування.
- Сильне лобі у Верховній Раді.
- Підтримка міжнародних організацій.
- Стратегічне спрямування політики Міністерства освіти і науки України на європейський освітній простір.
- Проведення реформування системи освіти, наближення освітніх послуг до потреб споживачів, зокрема дітей із особливими потребами.
- Відкритість освітнього простору України до міжнародних інновацій.

ЗАГРОЗИ ТА ПЕРЕШКОДИ

- Відсутність достатніх коштів у державному бюджеті.
- Значні додаткові витрати з державного бюджету.
- Різна спроможність органів місцевого самоврядування утримувати та розвивати навчально-технічну базу закладів освіти.
- Бюрократичні бар'єри.
- Необхідність прийняття непопулярних політичних рішень.
- Соціальне невдоволення при скороченні педагогічних працівників, оптимізації мережі навчальних закладів.
- Психологічні бар'єри педагогів щодо прийняття нової системи сертифікації та оцінки наданих ними освітніх послуг учнями та батьками.